

Com es crea una cooperativa?

El laberint burocràtic que aparentment envolta la creació d'una cooperativa de treball associat pot ser un fre per a algunes iniciatives amb futur. Les federacions de cooperatives, les diferents administracions i una bona colla de llibres poden guiar la persona interessada fins a la constitució d'una societat cooperativa.

Dins el gran ventall de possibilitats que ofereix el cooperativisme (agràries, d'habitatge, de consum), la que pot interessar més a la majoria dels ciutadans actualment és la Cooperativa de Treball Associat (CTA), que té com a objectiu donar treball al soci. En l'actual situació del mercat laboral, constituir una CTA pot ser una alternativa de futur. A més a més, una CTA pretén també, "seguint la tradició i la filosofia cooperativa, oferir un lloc de treball amb unes condicions dignes i de solidaritat que facin les seves relacions humanes més agradables que en qualsevol empresa

privada", segons explica l'ex-director general de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya, Josep Castaño. Perquè el nivell econòmic sigui realment digne, la llei diu que els treballadors de les cooperatives de treball no tindran una retribució inferior a la que obtindrien si fossin assalariats en el mateix sector d'activitat i en la mateixa zona, segons els convenis vigents.

Josep Castaño, que també ha estat director de l'Institut de Promoció i Formació Cooperativa (1985-1996), creu que les persones que formen la cooperativa s'han de conèixer i "han de tenir capaci-

tat de convivència, han de ser persones que sàpiguen que s'hauran d'esforçar perquè els començaments sempre són difícils: engegar una empresa vol dir llençar-te al mercat, obtenir escassos beneficis i trigar un any o dos a consolidar-te". La coneixença també és imprescindible per crear una cooperativa. Això va quedar demostrat als anys 80, quan la Generalitat de Catalunya, com després han fet altres administracions, va intentar promoure el cooperativisme entre els aturats. Segons Castaño, "als anys 80, en un ambient de crisi econòmica i gran eferescència cooperativa, es van agafar

grups de cinc persones de la cua de l'atur i els van fer constituir una cooperativa". Com que la iniciativa va coincidir amb un gran projecte de neteja de boscos, aquestes cooperatives s'orientaren cap a aquesta activitat. "Però, és clar —explica Castano—, entre ells no es coneixien i va ser un fracàs, malgrat que el producte, en aquest cas la neteja de boscos, era un element mediambiental important i una ocupació digna." Castano conclou que "la cooperativa demana que la gent es conegui, que tinguin cohesió i esperit de lluita i de recerca".

Un exemple. En molts casos, les cooperatives surten de la iniciativa d'uns treballadors que no es resignen a perdre la feina perquè el seu empresari es jubila o l'empresa ha fet fallida i es veuen amb cor de fer-la reeixir. Segons Castano, aquest intent de vegades es veu frustrat perquè l'empresa té problemes de fons: un producte que no té sortida al mercat o una maquinària obsoleta que encareix el producte. D'altres vegades, se'n poden sortir. És el cas d'un grup de treballadors d'una empresa elèctrica, que explica Castano: "L'any 1976 o 1977 hi havia una empresa d'instal·lacions elèctriques a Barcelona que, amb 22 treballadors, es dedicava a fer reparacions en vaixells, sobretot de la Trasmediterrànea, que encara era empresa privada. Quan els vaixells tenien alguna avaria elèctrica trucaven des d'alta mar i els hi explicaven quin era el problema. Com que, moltes vegades, els vaixells no atracaven a Barcelona sinó que ho feien a València o a Alacant, els treballadors s'havien de desplaçar i passar tot el temps que el vaixell era al dic sec mentre solucionaven l'avarria. Però l'empresari tenia molts problemes perquè no hi volien treballar en dies festius ni de nit. Va arribar un moment que es va cansar i va plegar. Aleshores, un grup de dotze o tretze treballadors van decidir continuar l'activitat perquè hi havia la demanda i el propietari els la va cedir. Aquests dotze van avenir-se molt bé i es van proposar treballar tant com calgués en cap de setmana i a la nit, i obtenir com a compensació dies lliures entre setmana o més diners. Van establir un reglament d'ordre intern que deia que la remuneració seria per hores de prestació laboral i no pas un sou global, de manera que poguessin donar resposta a les feines i el sou fos equilibrat. Això va funcionar molt bé i van ampliar la cooperativa fins a divuit treballadors."

ARXIU

Sobre aquestes línies, la cooperativa Abacus, on els socis poden trobar llibres i material didàctic a millor preu. A l'esquerra, la cooperativa escolar La Gavina, de València.

Les primeres passes. Per constituir una cooperativa de treball associat només calen tres persones, a diferència dels altres tipus de cooperatives, que en requereixen un mínim de cinc. Un cop aquests futurs socis s'han trobat i han decidit crear una CTA amb l'objectiu que sigui, cal estudiar la viabilitat econòmica de l'empresa i redactar-ne els estatuts. L'estudi econòmic s'ha d'encarregar a un gabinet especialitzat si la cooperativa és de gran magnitud, però en el cas d'empreses petites, els mateixos promotors poden fer-lo amb l'ajut d'un economista. A partir d'aquí, segons Castano, els futurs socis haurien de mirar si l'activitat econòmica a la qual volen dedicar-se està regulada, és a dir, si necessita permisos especials i

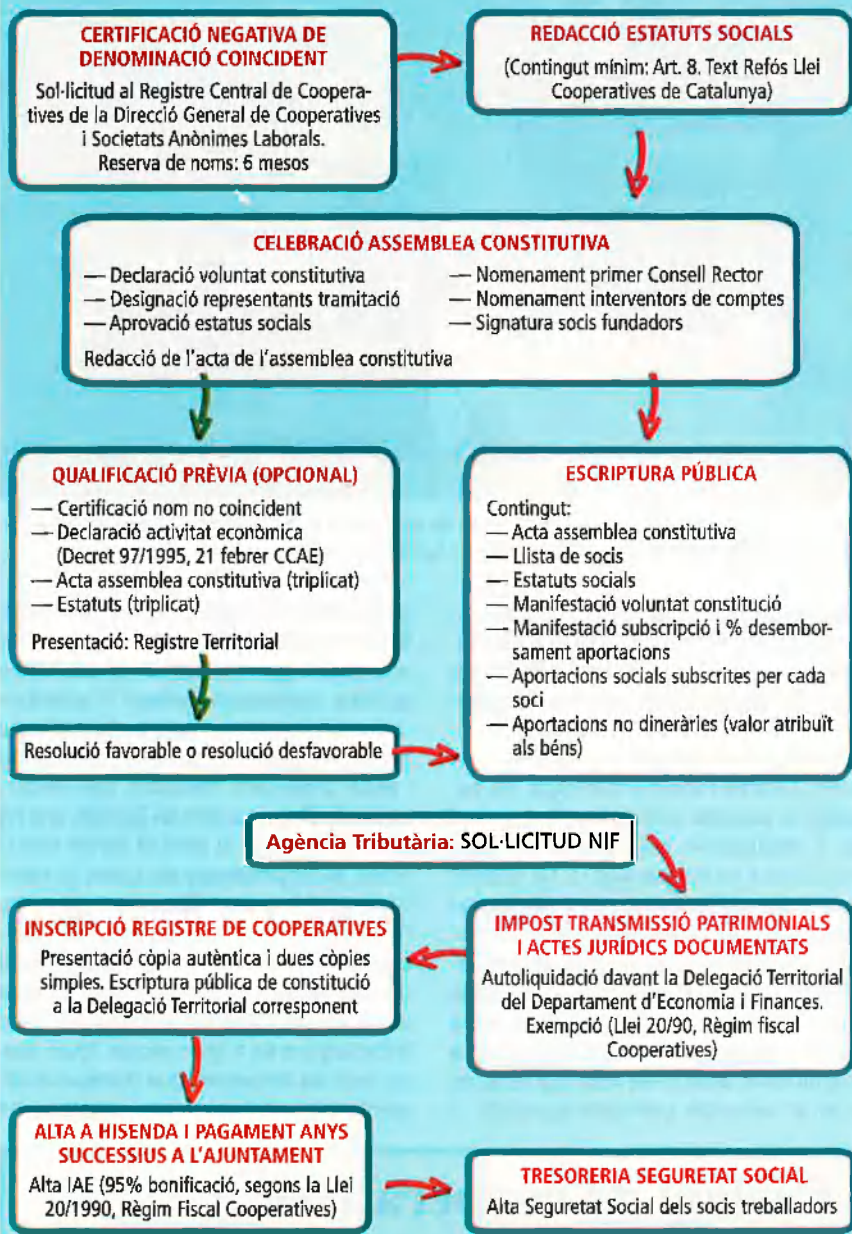
autoritzacions administratives concretes. Castano aclareix: "És molt clar que les empreses que tracten amb productes químics necessiten controls i autoritzacions, però també un petit ambulatori que només es dediqui a fer anàlisis de sang i posar injeccions necessita una autorització del Departament de Sanitat, que ha d'inspeccionar si el local té bones condicions, si els professionals tenen la titulació necessària, etc." Passa el mateix amb l'ensenyament, i, fins i tot, amb les finances. Una cooperativa de crèdit necessita un permís del govern autonòmic si és a petita escala i una autorització del Banc d'Espanya si és a gran escala. Igual passa amb les empreses que manipulen aliments: per exemple, una empresa de

Parlem de cooperatives

Parlem de cooperatives, de Santos Hernández, introdueix el lector en el món del cooperativisme amb un estil molt personal, deixant clares les seves opinions sobre el tema i tractant, pas per pas, tot el que té a veure amb aquest tipus d'economia social. Amb una estructura molt ben definida, l'autor va des del naixement d'una cooperativa fins a l'Aliança Cooperativa Internacional, organisme que reuneix federacions cooperatives de tot el món. Pel camí, en Santos Hernández analitza els problemes que afecten les cooperatives, els tipus de societats que hi ha, el seu caràcter empresarial i el cooperativisme sanitari integral, entre moltes altres coses. Santos Hernández, que és col·laborador de la revista *Cooperació Catalana* i autor de "Macrocooperatives i cooperativisme sanitari", ha publicat aquest nou llibre a la col·lecció "Obres de to", d'Edicions Raima.

COM CONSTITUIR UNA COOPERATIVA

Les fletxes verdes indiquen un pas opcional, que suma dos mesos de duració al procés de constitució d'una cooperativa.

L'ex-director general de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya, Josep Castano.

a votació el nom de l'empresa, triar el consell rector i qui serà el primer gerent encarregat de fer totes les gestions, i la primera de totes: aconseguir la llicència d'obertura d'establiment, tràmit que s'ha de gestionar a l'ajuntament. De vegades, alguns cooperativistes deixen tots aquests tràmits a una gestoria, però Josep Castano recomana que "ho facin els promotors perquè és un aprenentatge formidable i aquells que es fan els tràmits ells mateixos ja tenen moltes probabilitats que la cooperativa tingui èxit; potser no èxit econòmic, però moralment els treballadors ja tenen molt guanyat."

Després cal anar a Hisenda i donar d'alta l'Impost d'Activitats Econòmiques, alta a l'IVA i alta a l'Impost de Societats. La següent passa és anar a l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) a donar-s'hi d'alta. Les CTA tenen dues solucions pel que fa al sistema de seguretat social: poden inscriure's pel règim general —com els assalariats— o pel règim d'autònoms. El de règim general és igual que per a tots els assalariats però no poden optar per tots els supòsits de la desocupació. Hi ha un cas, que és el Fons de Garantia Salarial (FOGASA), al qual no hi tenen dret perquè està previst per al cas que una empresa plegui i no arribi a pagar els salaris endarrerits perquè el propietari es fuga o es declara insolvent. Com que en una cooperativa els socis són els empresaris, no poden cobrar el FOGASA. És clar que tampoc no paguen. Pel que fa al règim d'autònoms, també és igual, però és la cooperativa i no cada soci qui ha de donar d'alta els treballadors.

servei d'àpats per a una escola o un hospital necessita autoritzacions no solament pel que fa a la cuina i als aliments sinó també pel transport.

Finalment, cal que els socis s'asseguin al voltant d'una taula i discuteixin la redacció dels estatuts. El servei d'assessorament jurídic de cooperatives de la Generalitat de Catalunya disposa de models d'estatuts, com també en tenen les administracions valenciana i balear. A partir d'aquí, cal que els futurs socis discuteixin cada punt per anar familiaritzant-se amb

els condicionants de l'empresa cooperativa.

El laberint burocràtic. La veritable constitució de la cooperativa requereix un viatge per finestretes i administracions, però els interessats sempre poden acudir a alguna federació de cooperatives, que els farà de cicerone pels passadissos del laberint. El primer pas és posar-li un nom i comprovar al Registre de Cooperatives que no estigui registrat. Després, cal celebrar una assemblea constitutiva i posar

Un manual ben útil

Manual per a cooperatives de Treball Associat, editat per la Generalitat de Catalunya el 1986, ja s'ha reeditat set vegades, prova evident del seu interès per als qui volen constituir una cooperativa de treball. El manual –revisat i augmentat en successives edicions– és un utilíssim instrument per adonar-se de la feina que costa crear una cooperativa i per tenir clars els passos que s'han de seguir per tirar endavant la iniciativa. Explica què és una CTA, com es constitueix, com funciona, quins impostos paga i on cal adreçar-se, i inclou models per sol·licitar la inscripció al registre, per redactar uns estatuts, un reglament d'ordre intern i, fins i tot, un model de certificació de l'acord d'aprovaçió dels comptes anuals. El manual ha estat elaborat per l'Institut per a la Promoció i la Formació Cooperatives.

La visita a les oficines d'Hisenda és inevitable per constituir una cooperativa. Cal anar-hi i donar d'alta l'Impost d'Activitats Econòmiques, l'IVA i l'Impost de Societats.

molts impostos se li bonifiquen en un percentatge molt alt. Per constituir-se, una cooperativa només gasta les despeses de notari, que a més són molt reduïdes per a aquest tipus d'empreses: una cooperativa de capital modest, amb 50.000 pessetes té prou per a despeses de notari. En l'impost de transmissions patrimonials, tenen una bonificació del 100% i en el IAE, se li bonifica un 95%. És a dir, que mentre que a Barcelona una empresa modesta pot pagar de 100.000 a 150.000 pessetes de IAE, la cooperativa pagaria 5.000 o 7.500 pessetes. La resta ja no les paga. En l'Impost de Socie-

tats, les cooperatives paguen un 20% dels beneficis, mentre que la majoria d'empreses en paguen el 35%. Però, a més, si és una cooperativa de treball associat, tenen una altra bonificació, que significa que tan sols han de pagar el 10%.

“A banda de totes aquestes rebaixes en els impostos –diu Castano–, tant al País Valencià com al Principat, hi ha subvencions per a les cooperatives en concepte d'inversions en immobilitzat, en maquinària, per engegar la cooperativa o per modernitzar-la, entre altres coses.” À. M.

Al final, si l'activitat a la qual es dedica la cooperativa està regulada, cal obtenir les autoritzacions o sotmetre's als controls obligatoris dels departaments de Sanitat, Indústria o Ensenyament.

En l'assemblea constitutiva inicial paga la pena de fer un reglament de règim intern que estableixi els horaris de treball, els permisos, les vacances i les categories professionals i les seves retribucions. “Que tots els cooperativistes treballin plegats en un mateix projecte no vol dir que tots hagin de cobrar igual”, diu Castano. Segons l'ex-director general de Cooperatives, “la pràctica demostra que s'ha de retribuir en funció dels preus del mercat, perquè si una persona amb capacitat de direcció en una cooperativa de vint persones no està ben retribuïda, acaba anant-se'n”.

Una cooperativa surt més econòmica. En tot el laberint burocràtic, el cooperativista solament trobarà l'avantatge que

Amb el suport de:

CAIXA CATALUNYA

FUNDACIÓ ROCA GALÈS

La biblioteca de la Fundació Roca Galès, especialitzada en cooperativisme

Horari

Dilluns i dimecres, de 10 h a 13 h.
Dimarts i dijous, de 16.30 h a 19 h.

C/ Aragó, 281, 1r, 1a. Tel. 93 215 48 70
Barcelona